

อายุของทารกแรกเกิดในระยะปริกำเนิด : นิยามคำศัพท์

ผศ.ปริศนา สุนทรไชย

ทารกแรกเกิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งทารกเกิดก่อนกำหนดจะมีอายุที่จะต้องประเมินและเกี่ยวข้องกับ การรักษาพยาบาลที่หลากหลาย การให้คำนิยามของแต่ละอายุของทารกแรกเกิดอย่างชัดเจนและตรงกันในระหว่างสถาบันมีความสำคัญเพื่อนำไปใช้ในการประเมินพัฒนาการด้านระบบประสาท (neurodevelopment) เป็นแนวทางการรักษาพยาบาลในบางด้าน ตลอดจนเพื่อให้การติดตามและรายงานผลลัพธ์ด้านสุขภาพของทารกแรกเกิดมีความน่าเชื่อถือ อายุที่หลากหลายของทารกแรกเกิดได้แก่

1. **Gestational age** หรือ Menstrual age เป็นอายุที่นับจากวันแรกที่เริ่มมีประจำเดือนครั้งสุดท้ายของมารดาจนถึงวันที่ทารกเกิด วันแรกที่เริ่มมีประจำเดือนครั้งสุดท้ายจะล่วงหน้าไปประมาณ 2 สัปดาห์ก่อนไข่ตก และล่วงหน้าประมาณ 3 สัปดาห์ก่อนการฝังตัวของไข่ที่ปฏิสนธิแล้ว สูติแพทย์จะใช้วันแรกที่เริ่มมีประจำเดือนครั้งสุดท้ายในการคาดคะเนกำหนดวันคลอด (EDC) ของหญิงตั้งครรภ์ โดยถือว่าหญิงตั้งครรภ์จะมีกำหนดการคลอดเมื่อ gestational age ได้ 40 สัปดาห์ อย่างไรก็ตาม EDC อาจมีความคลาดเคลื่อนได้บ้าง 4-6 วัน เนื่องจากความคลาดเคลื่อนของวันที่เกิดการปฏิสนธิระหว่างไข่กับอสุจิ การฝังตัวของไข่ที่ปฏิสนธิแล้ว นอกจากนี้ยังมีได้ในหญิงตั้งครรภ์ที่มีประวัติการมีประจำเดือนไม่สม่ำเสมอ จำนวนนับของ gestational age จะเป็นสัปดาห์ มีคำแนะนำให้ใช้คำว่า gestational มากกว่า menstrual age

2. **Conceptional age** เป็นอายุที่นับแต่วันที่มีการปฏิสนธิระหว่างไข่กับอสุจิจนถึงวันที่ทารกเกิด ดังนั้น conceptional age กับ gestational age จึงมีความหมายต่างกัน ใช้แทนกันไม่ได้ โดย gestational age จะมากกว่า conceptional age อยู่ 2 สัปดาห์ เช่น ทารกที่ conceptional age 25 สัปดาห์ จะมี gestational age 27 สัปดาห์ แต่เนื่องจากด้วยวิธีตามธรรมชาติจะไม่ทราบวันแน่นอนที่มีการปฏิสนธิ จึงไม่ควรใช้อายุนี้ในทารกแรกเกิด ยกเว้นการปฏิสนธิที่เกิดโดยใช้เทคโนโลยีช่วย

3. **Chronological age** หรือ Postnatal age เป็นอายุที่นับหลังจากวันที่ทารกเกิด ซึ่งก็คืออายุหลังเกิดของทารกนั่นเอง จำนวนนับเป็นวัน สัปดาห์ เดือน หรือปี

4. **Postmenstrual age** เป็นอายุที่นับแต่วันแรกที่เริ่มมีประจำเดือนครั้งสุดท้ายของมารดาจนถึงวันที่ทารกเกิดบวกกับจำนวนวันหลังจากทารกเกิด ซึ่งก็คือ gestational age บวกกับ chronological age อายุนี้ใช้กับทารกเกิดก่อนกำหนด ตัวอย่างเช่น ทารกเกิดก่อนกำหนดเกิดเมื่อมี gestational age 33 สัปดาห์ ปัจจุบันทารกมีอายุได้ 10 สัปดาห์ (นั่นก็คือทารกมี chronological age เท่ากับ 10 สัปดาห์) ทารกคนนี้จะ มี postmenstrual age เท่ากับ 43 สัปดาห์ ในกรณีที่มีการรักษาที่ต้องพิจารณา

postmenstrual age เป็นสัปดาห์และวันก็ต้องคำนวณเป็นวันด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ทารกเกิดก่อนกำหนดที่เกิดเมื่อ gestational age 33 สัปดาห์ 1 วัน ปัจจุบันทารกมีอายุได้ 10 สัปดาห์ 5 วัน ทารกจะมี postmenstrual age เท่ากับ 43 สัปดาห์ 6 วัน

5. Postconceptional age เป็นอายุที่นับจากวันที่ไข่มีการปฏิสนธิกับอสุจิจนถึงวันที่ประเมินหรือศึกษาทารก ด้วยเหตุผลเดียวกับการนับอายุ conceptual age จึงไม่ควรใช้อายุนี้ในการประเมินหรือศึกษาทารก

6. Corrected age หรือ Adjusted age อายุนี้ใช้กับทารกเกิดก่อนกำหนดในการประเมินพัฒนาการและผลลัพธ์ด้านสุขภาพ และใช้จนกระทั่งถึงอายุ 3 ปี คำนวณโดยใช้จำนวนสัปดาห์ที่ทารกเกิดก่อนจะมีอายุครบ 40 สัปดาห์ ไปลบออกจาก Chronological age ตัวอย่างเช่น เด็กอายุ 24 เดือน เคยเป็นทารกเกิดก่อนกำหนด เกิดเมื่อมี gestational age 28 สัปดาห์ การคำนวณ corrected age ทำได้ดังนี้ทารกเกิดก่อนครบกำหนดเกิด (ก่อนครบ 40 สัปดาห์) 12 สัปดาห์ (40 - 28 สัปดาห์) คิดเป็น 3 เดือน ดังนั้นเด็กคนนี้จะจะมี corrected age เท่ากับ 24 - 3 เดือนคือ 21 เดือน

Committee on Fetus and Newborn ของ American Academy of Pediatrics ได้แนะนำเกี่ยวกับอายุของทารกแรกเกิดในระยะปริกำเนิดใน Policy Statement ไว้ดังนี้

1. การให้คำนิยามเกี่ยวกับอายุและการเปรียบเทียบผลลัพธ์การดูแลทารกในครรภ์และทารกแรกเกิดควรใช้คำศัพท์ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน คำศัพท์ที่แนะนำได้แก่

- Gestational age (นับเป็นสัปดาห์) ระยะเวลาตั้งแต่วันแรกที่เริ่มมีประจำเดือนครั้งสุดท้ายถึงวันที่มีการคลอด ถ้าการตั้งครรภ์นั้นเกิดขึ้นโดยการใช้เทคโนโลยี สามารถคำนวณ Gestational age โดยการนับเพิ่มจาก conceptual age ไปอีก 2 สัปดาห์
- Chronological age ระยะเวลา นับตั้งแต่ทารกเกิด นับเป็นวัน สัปดาห์ เดือน หรือปี
- Postmenstrual age (นับเป็นสัปดาห์) ให้คำนวณจาก gestational age บวกกับ Chronological age
- Corrected age (นับเป็นสัปดาห์หรือเดือน) คำนวณโดยหักจำนวนสัปดาห์ที่ทารกเกิดก่อน 40 สัปดาห์ออกจาก Chronological age ใช้กับทารกเกิดก่อนกำหนดจนกระทั่งถึงอายุ 3 ปี

*
2. ในช่วงระยะปริกำเนิด ที่ทารกยังอยู่ในโรงพยาบาลควรใช้ Postmenstrual age หลังพ้นจากระยะปริกำเนิดแล้วควรใช้ Corrected age

3. ในทางคลินิกด้านกุมารเวชศาสตร์ ไม่ควรใช้ conceptual age, postconceptual age, conceptual age, postconceptual age

4. การเผยแพร่รายงานเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับทารกในครรภ์และทารกแรกเกิดควรมีการระบุถึงวิธีการประเมิน gestational age ที่ชัดเจน (เช่นจากการคำนวณจากวันแรกที่เริ่มมี

ประจำเดือนครั้งสุดท้ายถึงวันที่มีการคลอด การตรวจหน้าท้องมารดา การตรวจ ultra sound หรือการประเมินจากทารก)

* การให้คำนิยามของระยะปรีกำเนิดค่อนข้างจะหลากหลาย

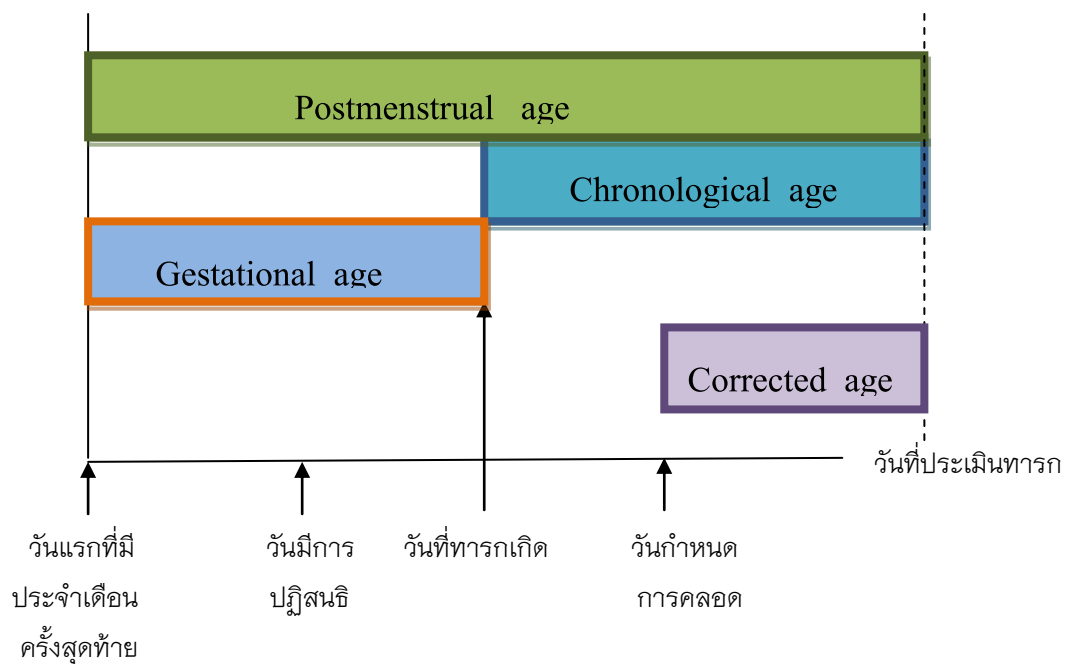
WHO นับช่วงเวลาของระยะปรีกำเนิดตั้งแต่ gestational age 22 สัปดาห์ถึง 7 วันหลังทารกเกิด (The Tenth Revision of the International Classification of Diseases and Related Health Problems, WHO, 1992)

ส่วน Australian Institute of health and Welfare นิยามระยะปรีกำเนิดตั้งแต่ gestational age 20 สัปดาห์ถึง 28 วันหลังทารกเกิด (<http://meteor.aihw.gov.au/content/index.phtml/itemId/327314>)

Mosby's Medical Dictionary นับเวลาตั้งแต่ gestational age 28 สัปดาห์ถึง 28 วัน หลังทารกเกิด (Mosby's Medical Dictionary, 8th edition, 2009)

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุขได้นิยามระยะปรีกำเนิดคือระยะตั้งแต่ทารกมีอายุครรภ์ 20 สัปดาห์ขึ้นไปจนถึงอายุ 7 วันหลังคลอด

(<http://203.157.217.5/~plan/files/guideline/CHAPTER%2016%202008.pdf>)

การนับอายุของทารกแรกเกิด

เรียบเรียงจาก Committee on Fetus and Newborn , American Academy of Pediatrics. (2004). Age

terminology during the perinatal period. **Pediatrics**; 114 : 1362-4.